

Nettverk
for Private
Høyskoler

Oslo 9. februar 2015

Kunnskapsdepartementet
Att. Uh-avdelingen
Pb.8119 Dep
0032 Oslo

Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill

Nettverk for private høyskoler (NPH) takker for invitasjonen til å levere høringsuttalelse om de forslag som fremkommer i Ekspertgrupperapporten om nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler (Hægelandgruppens rapport).

NPH vil innledningsvis fremheve de gode muligheter nettverket har hatt i løpet av arbeidsprosessen til å komme med innspill til Ekspertgruppens arbeid (jfr. NPHs innspill datert 2. mai 2014), til å møte gruppens leder og sekretariat den 27. august 2014 og til å delta på dialog- og høringskonferanser om rapporten den 16. september 2014 på Gardermoen og den 2. februar 2015 i Oslo.

6.1 Hensyn og helhet

Ekspertgruppen hevder at et felles finansieringssystem *i hovedsak* kan videreføres i tråd med felles lov. NPH er av samme mening. Finansieringssystemet er tjent med enkelhet og forutsigbarhet der hver institusjon via budsjettvedtak i Stortinget gis en samlet institusjonsbasert rammebevilgning (ingen oppdelt bevilgning). Dette bidrar til å styrke institusjonenes autonomi. NPH gir i den forbindelse også sin tilslutning til Ekspertgruppens konklusjon om at det er studentenes egne studievalg og institusjonenes autonome vurderinger som best dimensjonerer norsk høyere utdanning i motsetning til en sterkere nasjonal sentralstyring av dimensjoneringen.

NPH har ønsket i sine innspill til Ekspertgruppen å få analysert og vurdert mer eksplisitt enkelte av de viktige forhold som utgjør *forskjellene* både mellom statlige og private institusjoner og mellom private høyskoler i dagens finansieringssystem.

Ekspertgruppens mandat omfattet to hovedoppgaver.

1) Ekspertgruppen skulle «vurdere» dagens finansieringssystem, Dette har gruppen etter NPHs mening utført, men den har av naturlige årsaker i forlengelsen av et mangelfullt mandat konsentrert sin vurdering om finansieringen av de statlige institusjonene. Ekspertgruppen synes bare i liten grad å ha vurdert dagens finansieringssystem med tanke på statlige tilskudd til de private høyskolene.

2) Ekspertgruppen skulle «komme med konkrete anbefalinger om hvordan universiteter og statlige og private høyskoler bør finansieres i fremtiden».

Ekspertgruppen har levert sine anbefalinger. Den har «lagt til grunn at» et felles finansieringssystem skal videreføres. Men Ekspertgruppen har ikke gått nærmere inn på hva som bør være de bærende prinsippene for et nytt finansieringssystem hva gjelder private høyskoler spesielt.

NPH ønsker derfor at Departementet i sin melding til Stortinget gir til kjenne at et felles, kvalitetsorientert finansieringssystem vil bli videreført for statlige og private institusjoner, men at Departementet i etterkant av høringsrunden¹ ønsker å vurdere nærmere på hvilken måte et fornyet finansieringssystem skal innrettes med tanke på statlige tilskudd til de private høyskolene.

Det er behov for å etablere tydeligere føringer for fordeling. NPH ønsker seg ingen full dekomponering av basisbevilgningen eller noen videre kostnadsanalyser utover det ekspertgruppen har presentert. Men NPH mener at Ekspertgruppen ved manglende analysegrunnlag for vurderinger har kommet til å overse uønskede skjevheter og ulikheter mellom statlige og private institusjoner og mellom private institusjoner i det nåværende finansieringssystemet. Slike bør ikke uten videre bli sammenlignet med tilsvarende historiske skjevheter i finansieringen av de statlige institusjonene.

NPH ser derfor grunner for å finne en fornyet mellomvei mellom en firkantet regelstyrt finansieringsmodell og en modell som er basert på tildelinger i henhold til politiske vurderinger.

6.2 Hovedmodell

Hva skal være de bærende prinsippene for en fornyet statlig finansiering av private høyskoler? Stortingsflertallet har uttalt «at det i dag er etablert en større grad av likeverdighet i finansieringen av statlige og private institusjoner, men på enkelte områder er det fortsatt et stykke igjen»². Stortingsflertallet har i denne forbindelse uttrykt at

- *målet om full likebehandling* mellom statlige og private høyskoler må følges nøye opp slik at eventuelle negative utslag kan korrigeres
- det er *manglende tilskudd til infrastruktur* for private høyskoler og det er nødvendig å gjøre endringer i finansieringen
- det bør finnes *en rimelig ramme* for tilskudd til private høyskoler med henblikk på etablering av nye studieplasser og tilskudd til infrastruktur

NPH mener at det fortsatt vil være ulike politiske hensyn som bestemmer tilskuddsnivået til norske enkeltinstitusjoner. Finansieringssystemet bør ikke være et regelstyrt system uten mulighet for politisk påvirkning. Kriteriene for dette kan være:

¹ Til dette synspunkt hører også den videre behandling av rapporten fra Kunnskapsdepartementets andre ekspertgruppe (den såkalte Andreassengruppen)

² Sitert fra Innst 12S (2013-2014) jfr. budsjettøkningen til private høyskoler i 2015 som utgjør ca. 8 % av økningen til sektoren samlet, ikke ca. 2-3,5 % som tidligere.

- Utdanninger/ kompetanser som er spesielt ønsket og av spesiell verdi i (velferds)samfunnet (profesjonsutdanninger for helse, skole, barnehage, kirke, økonomi, teknologi etc.)
- Veletablerte, alternative religiøse og pedagogiske utdanninger
- Geografisk- og distriktspolitisk viktige institusjoner
- Profilerte utdannings- og forskningsmiljøer av internasjonal høy kvalitet
- Nasjonale strukturbehov (størrelse, kapasitet, kvalitet etc.)

Målet for NPH er altså ingen regelstyrt finansieringsmodell, men heller en formelbasert modell som ikke mangler åpenhet for politiske vurderinger. Skal flere private høyskoler komme inn på statsbudsjettets kap.260 må dette skje på en måte som ikke reduserer mulige tilskudd til de som allerede får tilskudd.

6.3 Basisbevilgning

NPH har i denne forbindelse tre konkrete forslag:

1. Det er på høy tid og i pakt med tanken om et mer kvalitetsorientert finansieringssystem at det heretter skjelves tydeligere mellom institusjonsakkrediterte private høyskoler (og vitenskapelige høyskoler) og private høyskoler med akkrediterte studieprogrammer/emner. NPH ønsker en komponent i basisbevilgningen som fremmer «den akademiske drift» fra å være private høyskoler med akkrediterte studieprogram/ emner til å bli institusjonsakkrediterte private høyskoler/ vitenskapelig høyskoler. Det fantes ikke grunnlag for en slik tenkning da utgangsposisjonene ble bestemt og NOKUT startet med sine institusjonsakkrediteringer i 2003.

2. En fremtidig komponent i basisbevilgningen til private høyskoler, eventuelt som en separat ordning, er etablering av tilskudd til en kostnadseffektiv infrastruktur (husleie etc). At stortingsflertallet anbefaler å gjøre endringer i finansieringen for dette formål tilsier at dette bør bli vurdert før statsbudsjettet for 2016 legges frem. I første omgang kan det tenkes at en slik tilskuddsordning kan etableres for de institusjonsakkrediterte private høyskolene og vitenskapelige høyskolene.

3. NPH mener Ekspertgruppen burde vurdert hvordan studentbetaling og insentiver til ulike studieprogrammer skal avspeiles fremover i de statlige tilskudd til private høyskoler. De prosentkutt til fire private høyskoler som ble etablert i 2006, var dels begrunnet i at institusjonene hadde en substansiell studentbetaling som inntektskilde, dels begrunnet i at det trengtes et prosentkutt slik at alle studietilbudene også ved private høyskoler kunne telle med innenfor en åpen ramme for utdanningsinsentivet (studiepoengproduksjon). Denne praksisen med prosentkuttet overfor enkelte spesielle private institusjoner synes (over)modent for en gjennomgang i 2015.

6.4 Resultatbaserte komponenter

NPH tar forslaget om å redusere antallet kostnadskategorier til orientering. NPH støtter Ekspertgruppens forslag om å fjerne enkelte insentiver i dagens system (NFR-tildelinger). Forslaget om å knytte en begrenset del av insentivet til studiepoengproduksjon til kandidatproduksjon (sett i forhold til tidligere omtale av et 50/50 fordeling) synes å være et egnet virkemiddel til å øke gjennomstrømmingen i norsk høyere utdanning. Men NPH mener denne endringen bør vurderes opp mot (suppleres av) en reetablering av tiltak som tidligere var knyttet til studiefinansieringen via omgjøring av lån til stipend. NPH har dessuten tidligere ved flere anledninger ytret ønske om en åpen ramme for insentivene som er knyttet publiseringspoeng. Ønsket gjentas her.

6.6 Avtaler

Etablering av et formidlingsinsentiv i finansieringssystemet har vært utredet to ganger tidligere, men har aldri blitt innført. NPH finner det på denne bakgrunn interessant at Ekspertgruppen foreslår en såkalt UKP-avtale mellom Kunnskapsdepartementet og den enkelte institusjon (5 % av grunnbevilgningen) med sikte på

- utvikling av kvalitet
- utvikling av samspill og samvirke med nærings- og samfunnsliv (samfunnsrelevans, eksterne midler (BOA))
- utvikling av institusjonell profil

Ekspertgruppen har ikke gitt konkrete anbefalinger knyttet til avtalemekanismer for private høyskoler (s.128). Men Ekspertgruppen påpeker at det ikke er grunn til å forskjellsbehandle statlige og private aktører med hensyn til krav om måloppnåelse ved bruk av offentlige midler.

NPH vil i denne forbindelse påpeke at slike avtaler bidrar til å forskyve premissene i finansieringssystemet fra å være et *kvantitets- og utdanningspolitisk*- til å bli et mer *kvalitetsorientert* system. I dette kan det dernest ligge en utilsiktet (?) forskyvning fra insentiver på grunnlag av *produksjon* til insentiver på grunnlag av både *produksjon* og *rangering*.

NPH kan se Ekspertgruppens grunner for å foreslå dette for de statlige institusjonene, men ser uheldige sider ved at private institusjoner blir deltakere på den samme «konkurransearena» som de statlige under dette punkt.

NPH finner i tillegg den foreslåtte evalueringsmodellen lite ønskelig (*Peer review light* som forvaltes av NOKUT og NFR i fellesskap). Skal NOKUT opprettholde og styrke sitt autonome omdømme i sektoren bør det ikke knyttes økonomiske intensiver direkte til NOKUTs tilrådinger. Et enklere forslag kunne være å utnytte institusjonenes resultater på enkelte av indikatorene i eksisterende rangeringsverktøy (les: U-multirank). For dersom først UKP-avtalene innføres som et element i finansieringssystemet blir det viktig å finne etterrettelige rangeringsverktøy som ikke fordrer nye byråkratiske prosedyrer og medarbeidere.

6.7 Konkurransearenaer

NPH støtter anbefalingen om åpnere konkurranse ved tildeling av nye studieplasser, forutsatt at også private institusjoner får delta, og at det ikke blir en konkurranse om hvem som kan tilby de billigste studieplassene. Det kan her vises til dagens praksis med kandidatmåltall for private høyskoler med helsefaglige utdanninger, helt på linje med statlige institusjoner.

Med vennlig hilsen for
NETTVERK FOR PRIVATE HØYSKOLER

Arne J.Eriksen
Sekretær
(sign)